

San tutne ugovor pod ogrtač kod grudi i podigne vrat, pokret od koga mu na čelu izbiju graške znoja a pljuvačka počne da mu se širi oko jezika. Nije bio bolestan, ali sada jeste, kao da mu se sav taj jad kome je bio svedok nakupio negde u telu. San povraća preko ograde broda. To čini bešumno i diskretno, samo se nagne i otvori usta. Potom sledi lažni trenutak u kojem mu se čini da mu je bolje.

Magla se digla i otkako je zora zarudela, „Manžduri-ja“ je imala obale duž levog, a zatim duž desnog boka, u vidu niskih, nejasnih tamnosivih formacija. San ne ispušta ogradu, s plavog neba sunce sija zagasito i bez snage u njegova leđa i perčin. Velika neravna površina ispred broda još malčice se izdigla iz mora. On se strese i ne može da ne misli na to koliko je puta sedeo na daščanom krovu nekog skladišta i zurio u brodove u pristaništu u Kantonu, i dalje u svetlucavi okean. To su bili dani kada se mogao zakleti da se zemlja krivi, i kada je osetio poriv da putuje, samo zato što se to moglo.

Dok San posmatra kako silueta grada raste, nebo očas posla postaje bledosivo i počinje da rominja kišica. Kapi ga golicaju po obrazima i usnama, a on se ne pomeri, pokušava da odredi koja bi od pet nijansi crnog mogla

da ovekoveči pljosnatu kamaru zgrada. Intenzivno crni ili srednje crni miteseri, misli on. Onda otkrije da pored njega stoji Ki. Dečak se pridigao, iscrpljen ali čio, s okačene ležaljke u ograđenom delu prostora za teret što je vonjao na katran, znoj, bolest i so. Dečak drhti na prohladnom prepodnevnom vazduhu.

– Otišao si – kaže dečak.

– Spavao si.

– Ne, nisam spavao.

San načas pogleda dečaka krajičkom oka, a onda upravi pogled prema pramcu.

– Je l' to tamo? – pita Ki.

San samo nešto progunda, pokušavajući da izgleda nezainteresovano, ali oseća kao da se sve steže oko njega. Mučnina mu se vraća. Jedina tačka oslonca su mu reči na parčetu papira, koji je potpisao u jednoj kancelariji u Kantonu, kao da je to mistični sveti spis.

Treba da ga transportuju u *zemlju gospodina Madse-na*.

Zemlju koja se nalazi *dva dana puta od Londona*.

San otvara usta i kaže:

– Sreo sam čoveka koji mi je rekao da ću mnogo daleko da putujem.

– Pa, bio je u pravu – kaže Ki i nasmeši se.

– Misliš? – pita San i seti se meseca, masnog i žutog, kako ga inače samo carski pesnici mogu prizvati, dok je trinaest Kantonaca još pre zore doveslalo do broda kroz lavirint džunki, barži i barki. Seća se kako mu se jedini grad koji je poznao sparušio pred očima, kako se Biserne reka otvorila, a more raširilo ispred pramca poput srebrne lepeze.

– Dobar si prema meni – kaže Ki.

San duboko udahne.

– Moj otac nema fabriku svile – kaže on. – I ja nisam slikar.

Dečak ga pogleda. San krišom baci pogled na njega, njegovu kosicu, kratku, crnu i tršavu kao četka, to školjkasto uvce, te krupne crne oči na previše košcatom licu, pa na drugo jednako tako crveno i glatko uho. Ne zna da li je dečak iznenađen. Da li je i ovo prevara. Kijeva porodica je pomrla tokom epidemije kuge; u svakom slučaju to je zvanično objašnjenje zašto se on ukrcao. Sanu je svejedno da li je dečakova priča istinita ili lažna; on želi da mu stavi ruku na potiljak.

– Pa šta si onda? – pita Ki.

– Imali smo mesaru. Ali nisam hteo da budem mesar.

Dečak obori pogled.

– Ali i dalje ćeš da paziš na mene?

– Moj otac je govorio da ne bih mogao da pazim ni na mrtvu kokošku.

– Da li zato nisi hteo da budeš mesar?

San zavrti glavom.

– Ne. Sanjao sam o tome da otvorim restoran.

Dečak pogleda u stranu.

– Da li su opasni?

San se okrene prema gradu. Posle dana koje je proveo pored Kijevog ležaja u potpalublju, manje-više je digao ruke od orijentacije. Zadovoljavao se time da tupo konstatuje da što dalje budu putovali, to će im valjda dozvoljavati da se slobodnije kreću po „Mandžuriji“, jer je za njih odavno bilo prekasno da beže. Dok sunce pokušava da se probije kroz krov od oblaka, Sanu pada na pamet da grad koji raste pred njima može biti bilo šta. Može biti izgrađen od peska, može biti bez žive duše, u njemu mogu da žive kanibali, ili troglava čudovišta koja bljuju vatru, s krljuštima velikim i tvrdim poput štitova.

– Najopasnije na svetu – kaže San – jeste kad ne poznaješ sebe.

San oseti kako se dečija ručica ušunja u njegovu. Palcem je umirujuće kliznuo preko dečakove nadlanice.

– Da li si ikada probao da loviš kornjače?

– Ne – odgovara dečak. – Kako se to radi?

– Rukama. Ali samo ih treba zgrabiti u pravom trenutku.

– Kada je to?

– U trenutku kada zaborave da su kornjače.

San pomisli na osvećene mrtvačke kovčege, koje su poneli u slučaju da neko od Kineza umre tokom plovidbe.

U ugovoru piše da se zemlja zove *Kopenhagen*.

U ugovoru stoji da *nijednoj osobi neće biti naneta bol i da se s njom ni na koji način neće loše postupati*.

San nije želeo da o tome misli kod kuće, ali sada, dok se približavaju njihovom odredištu, naviru mu misli. Pre mesec dana napunio je devetnaest godina, ali prošlost je već počela da se steže kao lak. Nestanak njegovog oca i brata Čena, zatvaranje mesare, sleganje ramenima nadležnih, nestašica hrane, najhladnija zima otkako se pamti, majka i mlađa braća i sestre, sve te gostionice. San misli na proročanstvo o ždralu, i čini pokret rukama u vazduhu, ne kao slikar, već kao u košmaru, štiteći se, kao da su kule ovog grada, njegove kupole, bakarni šiljci i nizovi krovova pokriveni žarko crvenim crepovima, nešto što se može odagnati pukim mahanjem.